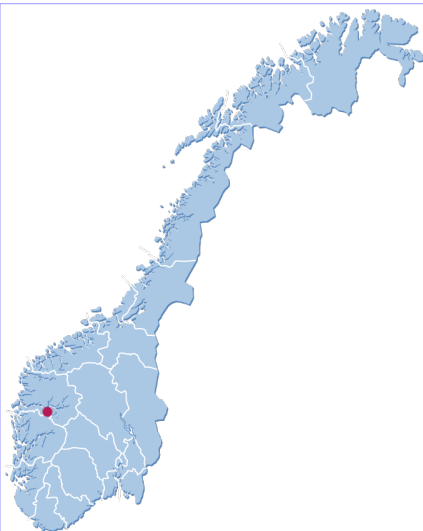

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Sogn og Fjordane
 Kommune: 1417/Vik
 Opprinnelig funksjon: Fengsel, rettlokale og bolig
 Nåværende funksjon: Fengsel
 Foreslått vernekategori: 8
 Totalt antall bygg: 8

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
8591	FENGSEL	1864	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	177000582	2/3
9903202	FENGSEL, forbygning	1864	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	177000582	2/3
9903201	FENGSEL, mellomgang	1864	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	177000582	2/3

Vern kompleks

Formål:	Formål med fredningen er å sikre Vik fengsel som et verdifullt kulturminne knyttet til den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene, og som en uvanlig godt bevart og lesbar representant, både interiør- og eksteriørmessig, på fengsler bygd etter arkitektene Heinrich Ernst Schirmer og Wilhelm von Hannos typetegninger.
Begrunnelse:	Med hjemmel i lov om fengselsvesenet av 1857, ble det i de påfølgende tiårene oppført 56 distriktsfengsler med totalt 800 fangeplasser. Vik fengsel er et av dem. Fengslet fremstår som svært opprinnelig, uten større strukturelle eller eksteriørmessige endringer, verken i forbygning, mellombygning, kjøkkenhage, eller cellebygning. Interiørene fremstår som meget opprinnelige: Vik fengsel er det eneste med autentisk rominndeling i forbygningen, med mellombygning og kjøkkenhage i original stand, og opprinnelige celledører i bruk.
Omfang:	Fredningen omfatter bygningenes eksteriør og interiør i forbygning, mellombygning og cellebygning, samt opprinnelig løst inventar i de samme bygningene. Fredningen omfatter også kjøkkenhagen, steinmuren nord og øst for forbygningen inkludert den opprinnelige adkomsten.

Beskrivelse kulturmiljø

Vik fengsel i Sogn og Fjordane.
Anlegget består i dag av åtte bygninger og er formålsbygd.

Fengselet ligger relativt høyt i terrenget, vendt mot fjorden og er godt synlig i landskapet. Beliggenheten er sentral i Vik i dag, men i 1864 var lokaliseringen tilbaketrukket fra øvrig bebyggelse.

Med hjemmel i lov om fengselsvesenet av 1857, ble det i de påfølgende tiårene oppført 56 distriktsfengsler med 800 fangeplasser. Arkitektene Schirmer og von Hanno utarbeidet typetegninger som mange av disse distriktsfengslene, 1860-fengslene, er oppført etter. Typetegningene omfatter en cellebygning, en forbygning med rettsal og bolig, og en mellomgang som forbinder de to. Vik fengsel er ett av disse distriktsfengslene og oppført etter typetegningene.

Vik fengsel ble oppført i 1864, og bestod da av en halvannen etasjes forbygning med rettsal og bolig, en mellombygning med kjøkkenhage på den ene siden og luftegård på den andre, og en cellebygning i to etasjer. I 1999 ble det satt opp en arbeidsbrakke, i 2003 ble det bygd et redskapsskjul og garasje på plassen bak cellebygningen, i 2007 en ny fengselsbygning med 28 celler og en ny servicebygning er under oppføring i 2009. Luftegården på mellombygningens østside ble bygget om i 2008-2009. Den opprinnelige cellebygningen er under renovering i perioden 2008-2009, men gjennomgår ikke endringer av betydning.

Vik fengsel ble tatt i bruk i 1865 og har vært i kontinuerlig drift som fengsel siden da. Fengselet hadde opprinnelig 16 celler, hvorav en var for fangevokteren, eller slutteren som det da het. Vik fengsel er det eneste i Sogn og Fjordane og tar også imot dømte fra Hordaland. I alt har fengselet 32 plasser i 2009, med 4 på lavere sikkerhetsnivå. Den gamle cellebygningen, som er delvis under renovering, blir brukt som åpen avdeling med lavere sikkerhetsnivå i 2009.

Bygningsmassen fremstår som lite endret fra det opprinnelige, både interiør- og eksteriørmessig.

Cellebygningen:
Cellebygningen er i stor grad som opprinnelig.

Opprinnelig hadde cellebygningen 8 celler i hver etasje, muligens bare 7, hvorav en dobbeltcelle i 2. etasje. Cellene ligger langs sørveggen, mens det langs nordveggen, mot rettslokalet er åpent mellom etasjene. Cellene i 2. etasje har inngang fra et galleri.

Cellebygningen er i dag under renovering. Den skal gjenåpnes som åpen avdeling, men vil ikke gjennomgå endringer av betydning.

Mye av det opprinnelige i cellebygningen er bevart, som planløsningen, galleriet med bjelker og knekter, mesteparten av listverket, trapp fra galleri til loft, dører, enkelte vinduer.

Av endringer er særlig tydelig: nytt rekkverk langs galleriet, ny trapp mellom 1. og 2. etg., nye cellevinduer (dagens er ca tre ganger så store som opprinnelig).

De originale cellevinduene er tatt vare på lager. Celledørene er de opprinnelige. Det opprinnelige ventilasjons- og oppvarmingssystemet er ikke i bruk og spor etter dette er fjernet fra cellene. I kjelleren, på loftet og utvendige fasader er imidlertid rester av anlegget i form av piper, spjel, kanaler og ventiler.

Cellene hadde opprinnelig nisje for dobøttene i veggen ut mot gangen. Nisjene kunne åpnes fra både cellen og gangen. Nisjene er gjenmurt fra cellen, men bevart ut mot gangen der også de opprinnelige dørene er bevart.

Forbygningen:
Forbygningen er i stor grad som opprinnelig.

Den rommet opprinnelig rettslokale i halvdelen mot øst (til venstre når man kommer inn) og leilighet mot vest (til høyre når man kommer inn). Hele loftet tilhørte leiligheten, med et soverom i hver ende og råloft i mellom. I dag brukes forbygningen til administrasjon og skole.

Forbygningens 1. etasje fremstår som godt bevart. Med opprinnelig planløsning er den svært lesbar som bolig med kjøkken og stue i den ene halvdelen, og rettslokale i den andre halvdelen. Her er også opprinnelig listverk og dører. Loftet har opprinnelig planløsning, men har fått fem takvinduer og er bygd om til kontorer. Også råloftet er innredet.

Mellomgangen:
Mellomgangen fremstår som uendret, med originale dører og vinduer og uten tilbygg.

Eiendomshistorikk

Verneverdige bygg

Byggnr: 8591
GAB nr: 177000582
Navn: FENGSEL
Oppført: 1864

Byggnr: 9903202
GAB nr: 177000582
Navn: FENGSEL,
forbygning
Oppført: 1864

Byggnr: 9903201
GAB nr: 177000582
Navn: FENGSEL,
mellomgang
Oppført: 1864

Utomhusanlegg

Elementnr: 1.
Elementnavn:
Kjøkkenhage.
Beskrivelse:

Elementnr: 2.
Elementnavn: Steinmur
nord for forbygning og
opprinnelig adkomst.
Beskrivelse:

Vik fengsel. Forbygning med rettslokale og bolig i forgrunnen. Cellebygning i bakgrunnen. Lufttegård imellom (ombygget i 2009). Opphavsrett: Statsbygg.

Vik fengsel, sett fra sørøst. Foto: Odd Arild Skagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellombygg og kjøkkenhage. Foto: Odd Arild Skagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Cellebygning, fasade mot sør. Til venstre arbeidsbrakke. Forbygning og nytt cellebygg bakenfor. Opphavsrett: Statsbygg.

Vik fengsel. Sett fra sørøst. Uthus i forgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Nybygg, sett fra nordøst. I bakgrunnen forbygning og cellebygning. Opphavsrett: Kriminalomsorgen region vest.

Opprinnelig adkomst til forbygning. Ny celleavdeling til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

Eldre steinmur nord og øst for forbygningen. Opphavsrett: Statsbygg.

Vik fengsel - fasade Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSROG REG. VEST
GAB nr:	177000582
Gnr/bnr:	2/3
Oppført:	1864
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Heinrich Ernst Schirmer og Wilhelm von Hanno.
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen ble restaurert i 2008-2009.

Sammendrag bygningshistorie

Cellebygningen er i stor grad som opprinnelig.

Opprinnelig hadde cellebygningen 8 celler i hver etasje, muligens bare 7, hvorav en dobbeltcelle i 2. etasje. Cellene ligger langs sørveggen, mens det langs nordveggen, mot rettslokalet er åpent mellom etasjene. Cellene i 2. etasje har inngang fra et galleri.

Cellebygningen renoveres og skal gjenåpnes som åpen avdeling, men vil ikke gjennomgå endringer av betydning.

Mye av det opprinnelige i cellebygningen er bevart, som planløsningen, galleriet med bjelker og knekter, mesteparten av listverket, trapp fra galleri til loft, dører, enkelte vinduer.

Av endringer er særlig tydelig: nytt rekkverk langs galleriet, ny trapp mellom 1. og 2. etg., nye cellevinduer (dagens er ca tre ganger så store som opprinnelig).

De originale cellevinduene er tatt vare på lager. Celledørene er de opprinnelige. Det opprinnelige ventilasjons- og oppvarmingssystemet er ikke i bruk og spor etter dette er fjernet fra cellene. I kjelleren, på loftet og utvendige fasader er imidlertid rester av anlegget i form av piper, spjel, kanaler og ventiler.

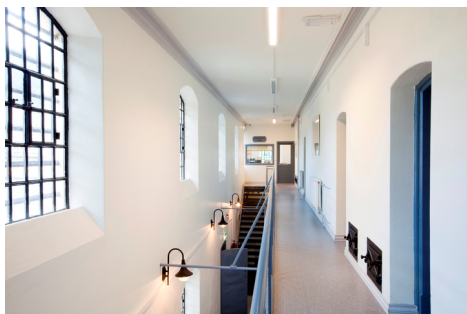
Cellene hadde opprinnelig nisje for dobøttene i veggen ut mot gangen. Nisjene kunne åpnes fra både cellen og gangen. Nisjene er gjenmurt fra cellen, men bevart ut mot gangen der også de opprinnelige dørene er bevart.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Vik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Både eksteriøret og interiøret til cellebygningen på Vik fengsel er godt bevart.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør og interiør. Av særskilt verneverdi er: opprinnelig planløsning i celler og korridor, galleri med bjelker og knekter, mesteparten av listverket, trapp fra galleri til loft, celledører, andre dører, enkelte vinduer, ventilasjons- og oppvarmingssystem i kjeller, loft og eksteriør med piper, spjel, kanaler og ventiler, nisjer for dobøtter i korridor og galleri. Opprinnelig løst inventar bør dokumenteres ytterligere : cellevinduer, dører, spytebakker, servant (lagret i cellebygningens kjeller i 2008).
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 1.
Interiørnavn: Galleri.
Beskrivelse:

Interiørnr: 2.
Interiørnavn: Celle.
Beskrivelse:

Interiørnr: 3.
Interiørnavn:
Interiørdetaljer.
Beskrivelse:

BYGNING 8591 FENGSEL

Kompleks 2592 VIK FENGSEL

Cellebygning, fasade mot sør. Luftegård i 2008. Opphavsrett: Statsbygg.

Cellebygning mot sør. Rester av mur for opprinnelig plankegjerd på bygningens sørside. Opphavsrett: Statsbygg.

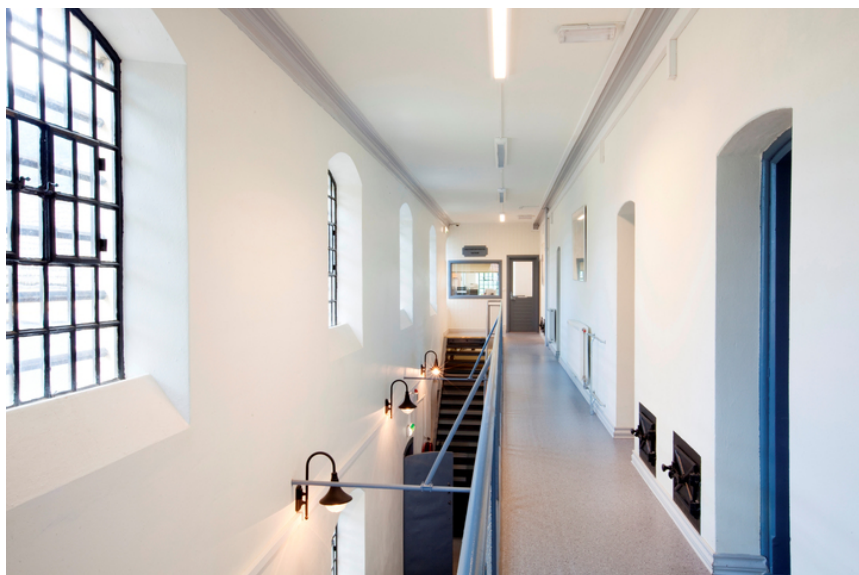
Cellebygning. Fasade mot kjøkkenhagen. Mellombygg til venstre. Opphavsrett: Statsbygg.

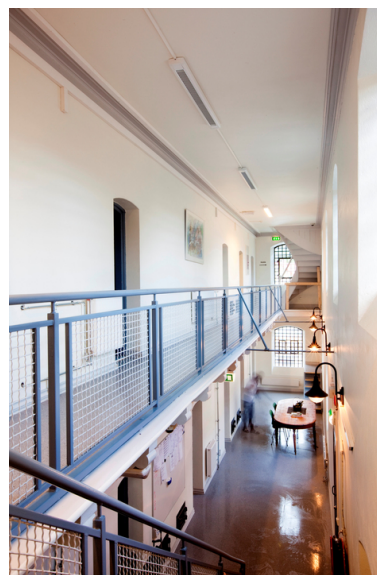
Detalj, yttervegg cellebygning: ventilasjonsluker. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 8591 FENGSEL

Kompleks 2592 VIK FENGSEL

Galleri. Foto: Trond Isaksen. Opphavsrett: Statsbygg.

Galleri og korridor. Foto: Trond Isaksen. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp fra 2. etg til loft. Opphavsrett: Statsbygg.

Spor av fyring i kjellerom. Opphavsrett: Statsbygg.

Vindu. Opphavsrett: Statsbygg.

Spjel til hver celle. Del av opprinnelig oppvarmingssystem. Opphavsrett: Statsbygg.

Cellevinduer. Lagret i kjeller. Opphavsrett: Statsbygg.

Cellerom Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSROG REG. VEST
GAB nr:	177000582
Gnr/bnr:	2/3
Oppført:	1864
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Heinrich Ernst Schirmer og Wilhelm von Hanno.
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Forbygningen er i stor grad som opprinnelig.

Den rommet opprinnelig rettslokale i halvdelen mot øst (til venstre når man kommer inn) og leilighet mot vest (til høyre når man kommer inn). Hele loftet tilhørte leiligheten, med et soverom i hver ende og råloft i mellom. I dag brukes forbygningen til administrasjon og skole.

Forbygningens 1. etasje fremstår som godt bevart. Med opprinnelig planløsning er den svært lesbar som bolig med kjøkken og stue i den ene halvdelen, og rettslokale i den andre halvdelen. Her er også opprinnelig listverk og dører. Loftet har opprinnelig planløsning, men har fått fem takvinduer og er bygd om til kontorer. Også råloftet er innredet.

Vern

Formål:	Formålet med fredningen er å bevare Vik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Både eksteriøret og interiøret til forbygningen på Vik fengsel er godt bevart. Planløsningen er sjeldent godt bevart.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriør. Fredningen omfatter også interiør: Opprinnelig planløsning i rettssal, gang og boligens stue og kjøkken, med opprinnelig listverk og dører, opprinnelig planløsning i loft, og kjeller med grue. Fredning omfatter også løst inventar, som rettssalens opprinnelige innredning med benk i gangen, i tillegg til brystning, vinduer og dører (lagret i cellebygningens kjeller i 2008 og som bør dokumenteres ytterligere.) Fredningen omfatter også kjøkkenhagen mellom for-, mellom- og cellebygning, steinmur nord for forbygning, samt opprinnelig adkomst.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Forbygningen sett fra nordøst, med cellebygning i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangsparti. Opphavsrett: Statsbygg.

Forbygning. Detalj inngangsparti. Opphavsrett: Statsbygg.

Interiør, hovedinngang. Opprinnelig benk fra rettsalen til venstre. Opphavsrett: Statsbygg.

Rettsal, nå trimrom. Opphavsrett: Statsbygg.

Vindu og listverk. Tidligere rettsal. Foto: Statsbygg. Opphavsrett: Statsbygg.

Kjeller under leiligheten. Opphavsrett: Statsbygg.

Deler fra opprinnelig interiør i rettsal, lagret i kjeller. Opphavsrett: Statsbygg.

Forbygningen. Gang til annen etasje i leilighetsdelen. Opphavsrett: Statsbygg.

Skole. Opprinnelig stue i inspektørens leilighet. Opphavsrett: Statsbygg.

Kjøkkenet i forbygningen og det som tidligere var inspektørleiligheten. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSROG REG. VEST
GAB nr:	177000582
Gnr/bnr:	2/3
Oppført:	1864
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Typetegninger av Heinrich Ernst Schirmer og Wilhelm von Hanno.
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Fengsel
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Mellomgangen fremstår som uendret, med originale dører og vinduer og uten tilbygg.

Vern

Formål:	Formålet med vernet er å bevare Vik fengsel som representant for den store utbyggingen av distriktsfengsler i 1860-årene.
Begrunnelse:	Både eksteriøret og interiøret til mellombygningen på Vik fengsel har sin opprinnelige form.
Omfang:	Vernet omfatter eksteriør og interiør. Av særskilt verneverdi er: opprinnelig planløsning, dører, vinduer og listverk.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Mellomgang sett fra kjøkkenhagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangsparti mot kjøkkenhagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj av trapp mot kjøkkenhagen. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellomgang sett fra den opprinnelige luftegården. Opphavsrett: Statsbygg.

Trapp til mellomgangen fra luftegården. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellomgang, 2008. Sett mot cellebygning. Opphavsrett: Statsbygg.

Mellomgang, 2008. Sett mot forbygning. Opphavsrett: Statsbygg.

Dør i mellomgang. 2008. Opphavsrett: Statsbygg.

Dør i mellomgang. 2008. Opphavsrett: Statsbygg.

Dør i mellomgang. 2008. Opphavsrett: Statsbygg.